

Uutela:

Aluekortti

ALUEEN YLEISKUVAUS

Uutelan niemi on Helsingin tärkeimpiä yhtenäisiä luonnonmukaisia virkistysalueita. Uutelan ulkoilupuisto on perustettu 1950-luvulla, minkä jälkeen alueen merkitys virkistys- ja ulkoilualueena on jatkuvasti kasvanut. Se on nykyisin Itä-Helsingin laajin ja monipuolisin ulkoilualue ja osa Helsingin itäisintä vihersormea, Vuosaaren ulkoilupuistoa.

Alue rajautuu lännessä Aurinkolahden ja Uutelan kanavan uusiin asuinalueisiin sekä Mustalahden venesatamaan ja pohjoisessa Vuotiehen ja Vuosaari Golf-tonttiin. Idän ja etelän puolelta Uutelaa rajaa Skatanselkä.

Uutelan etelä- ja länsiosan maisemaa rytmittävät pohjois-etelä- sekä luode-kaakko-suuntaiset kallioidet, paikoitellen melko jyrkkäpiirteiset selänteet ja niiden väliin sormimaisesti sijoittuvat alavat laaksopainanteet. Alueen keskiosa ja idänpuoleinen sivu ovat alavaa siltti-, hiekka- ja moreenimaata, jota hallitsevat Skatan tilan kulttuurimaisema, Rudträsketin suo ja Särkkäniemen rantaniitty.

Uutelan länsi- ja pohjoisosat ovat pääosin luonnontilaisena säilynyttä metsämaisemaa, ja keskiosassa maisema on pitkäaikaisen maanviljelyksen ja karjatalouden muovaamaa. Maisema on näiltä osin ollut nykyistä avoimempaa, niittyjen ja hakamaiden umpeenkasvu on kiihtynyt erityisesti laidunnuksen loppua kokonaan 2010-luvun alussa.

Ulkoilualueen merenrannat ovat yksi Uutelan erityispiirteistä. Rantatyyppejä on monenlaisia: hienoja silokallioita, suojaisia lahdelmia, ruovikkoa, sorarantoja ja pieniä hiekkarantoja. Merenrannoilta avautuvat näkymät ovat Helsingin hienoimpia.

Uutelan rakennetun ympäristön ominaispiirteisiin kuuluu hoidettua perinnemaisemaa, huvilapuutarhakulttuuria edustavia ympäristöjä ja vaatimattomampaa kesähuvilatyyppistä asutusta.

KULTTUURIHISTORIA

Uutelan rakennetun ympäristön historian vaiheet ulottuvat ainakin 1700-luvulle. Alue on osa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kokonaisuuksia.

Skatanniemessä sijaitsevat linnoitusjärjestelmät kuuluvat laajempaan, Helsinkiä ympäröivään Viaporin meri- ja maalinnoitukseen, joka on yksi merkittävimmistä I maailmansodan aikana rakennetuista linnoituskokonaisuuksista.

Alueella on rakennustaiteellisesti arvokkaita, Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutuskokonaisuuteen (Kallahti-Ramsinniemi-Uutela) kuuluvia rakennuksia. Eri-ikäiset kesähuvilat ilmentävät itähelsinkiläistä huvilakulttuuria.

Uutelan kanavan reunassa on historiallisia muinaisjäänönsrekisteriin merkittyjä tiilenpolttouuneja sekä kalkkiuuni. Alueen pohjoisosassa on todennäköisesti Vuosaaren kartanoon liittyneen monilajisen metsikön puustoa.

Skatan tilakokonaisuuden rakennukset ja ympäröivä laidunmaisema antavat kuvan Vuosaaren aikaisemmasta maatalousperinteestä. Tilan vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1800-luvulta. Rakennuskantaa on kunnostettu ja ylläpidetty, mutta maanviljelyn päättyminen on vaikuttanut ympäristön tilaan. Suurin Uutelan maisemassa tapahtunut muutos 1950-luvulta tähän päivään on vanhojen peltojen ja laidunalueiden metsittyminen.

Tavoitteet

- Kulttuurihistoriallisten arvojen tunnistaminen ja hyödyntäminen alueen vetovoimatekijöinä ja niiden säilyttäminen mm. erilaisia toimintoja kehitettäessä
- Skatan tilaa ympäröivän niitty-/laidunmaiseman ylläpitäminen ja palauttaminen
- I maailmansodan linnoittelaitteiden ympäristön siistiminen ja hoito

RKY 2009-alueet

- o Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnoitteet, Skatanniemi

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

- o Kallahti – Ramsinniemi – Uutela, rannikko
- o Skatanniemen I maailmansodan linnoitteet
- o Keski-Vuosaari (rajaus ylettyy Uutelan pohjoisosaan)

LUONTOARVOT

Alueella on lukuisia merkittäviä luontoarvoja. Alueen itäosan luonnonsuojelualue, Särkkäniemi, on rauhoitettu merenrantaniittyjen ja Helsingin alueella erikoisten, maankohoamisen myötä merestä kuroutuneiden laguunilahtien säilyttämiseksi. Särkkäniemessä on arvokasta kasvilajistoa ja arvokkaana lintukohteena se tarjoaa suojaisia pesimäpaikkoja monille lintulajeille.

Uutelan neva ja Rudträsk ovat arvokkaita suo- ja kosteikkokohteita, joissa kasvaa arvokasta kasvilajistoa. Monet lepakkolajit ruokailevat alueella ja kosteikossa tavataan viitasammakoita. Nuottaniemen kainalo on monipuolisuudessaan arvokas merenrantakohde, jossa esiintyy rantaniittyjen, tervaleppäluhdan ja rehevän korven kasvilajistoa. Arvokkaita kasvikohteita ovat myös Skatankärjen rantaniitty ja Uutelan kalliosuo.

Lähes koko Uutelan alue on tärkeä lepakkoalue sekä matelija- ja sammakkoeläinkohde ja suuri osa alueesta on luokiteltu tärkeäksi lintukohteeksi. Alueella on runsaasti luonnonhoitosuunnitelman inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita metsäkohteita ja paljon luonnontilaisia, metsätaloustoiminnan ulkopuolella olevia metsiä. Uutelasta tunnetaan lähes 70 kääpälajia, joista puolet on arvokkaita elinympäristöjä ilmentäviä lajeja.

Uutelassa ei ole Natura-alueita, luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä eikä rauhoitettuja luonnonmuistomerkkejä.

Tavoitteet

- Alueen luontoarvojen säilyttäminen ja elvyttäminen (uusien LS-alueiden vahvistaminen)
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen vanhoja maatalouden perinnebiotooppeja, kuten niittyä, hakamaita ja lehdesniittyjä palauttamalla
- Asutuksen lähellä sijaitsevien reunametsien kenttäkerroksen elvyttäminen kasvillisuutta ja polkuverkostoa kehittämällä

Rauhoitetut kohteet / Luonnonsuojelualueet

- o Uutelan Särkkäniemi

Luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 rauhoitettavat kohteet:

- o Rudträsk
- o Uutelan metsä
- o Skatanniemi

Uutelan keskiosat ovat viljelylaakson vanhaa laidunmaisemaa, joka pyritään säilyttämään avoimena.

Uutelassa on monipuolista rantamaisemaa. Kuvassa etelärantojen silokallioita ja mäntyjä.

Douglaskuusia monilajista puustoa kasvavalla metsä-alueella Uutelan pohjoisosassa.

ALUEIDEN KÄYTTÖ

Uutela sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella lähellä Aurinkolahden ja Vuosaaren asuinalueita. Alueen käyttöpaine on lisääntynyt jatkuvasti, sillä lähialueiden lisärakentaminen ja tiivistäminen lisää alueella liikkuvien ihmisten määrää. Tavoitteena on kehittää Uutelan virkistysalueita ympäristön ehdoilla siten, että ne kestävät lisääntyvän virkistyskäytön paineet. Käytännössä se tarkoittaa reittiverkoston ja opastuksen kehittämistä ja kulun ohjaamista rakennetuille reiteille, jätehuollon parantamista ja virkistyspalveluiden keskittämistä jo rakennettujen alueiden ja palveluiden yhteyteen.

Alueella on ulkoilureittejä ja niiden lisäksi erilaisia virkistykseen liittyviä toimintoja, kuten opastettu luontopolku, uimapaikka, grillikatoksia, viljelypalsta-alue ja kaksi koira-aitausta. Viljelypalstatoimintaa vetää Helsingin Työväenopiston Opistolaisyhdistys ry:n palstatoimikunta (Uutelan palstaviljelijät). Palstaviljely sopii hyvin Uutelaan ja säilyy nykyisellä paikallaan. Vanha koira-aitausta (ns. Skatan koirapuisto) käyttää aktiivinen harrastajayhteisö ja sen ylläpito tapahtuu pääasiassa talkoovoimin. Koira-aitaus on kaksiosainen, sen toinen osa on avoin kaikille käyttäjille ja toisessa on aitausta vuokraavien seurojen harrastustoimintaa, esim. agilitya.

Meriharjun luontotalo toimii Helsingin kaupungin nuorisoihankeskuksen kurssikeskuksena. Villa Vuosanta on vuokrattuna yksityiselle toimijalle, joka tarjoaa tiloissa kokous-, juhla- ja saunapalveluita. Näiden lisäksi alueella on muutamia yksityiskäytössä olevia huvilakiinteistöjä.

Skatan tilaa kehitetään Uutelan toiminnallisena keskuksena. Tapahtumia voidaan järjestää Skatan tilalla, lisäksi nykyiset kentät ja nurmialueet sekä Meriharjun ja Vuosannan huvila-alueet soveltuvat tapahtumien järjestämiseen. Uutelassa ei järjestetä sellaisia tapahtumia, jotka ylittävät alueen kapasiteetin esimerkiksi pysäköinnin tai yleisökäymälöiden osalta tai vaativat kiinteitä rakenteita, kuten varastokontteja tms. Tapahtumien järjestäminen luonnonalueilla ja reittien ulkopuolella harkitaan tapauskohtaisesti.

Pääulkoilureittien varteen perustetaan picnic-paikkoja, joissa on pöytäpenkit ja roska-astiat. Tulenteko ohjataan virallisille tulentekopaikoille, joiden ulkopuolella nuotioiden polttaminen on kielletty.

Tavoitteet

- Uutelan kehittäminen luonto- ja kulttuurimaisemapaikotteisena virkistysalueena
- Skatan tilan kehittäminen keskeisenä toiminta-alueena ja tilaa ympäröivien perinnemaisemien ylläpiti-

täminen. Tilaa voidaan käyttää vanhaan kulttuurimiljööseen sopivaan tapahtuma- ja koulutustoimintaan, kuten elonkorjuujuhliin tms. Vanhaa ratsukenttää kehitetään tapahtumakenttänä, jonka yhteyteen voidaan sijoittaa kuivakäymälä ja grillauskoti. Niitä lukuun ottamatta tapahtumakentälle ei sijoiteta muita pysyviä rakenteita, kuten kontteja ja aitoja. Skatan tilalle pyritään ohjaamaan sellaisia tapahtumia ja toimintaa, joka ei merkittävästi lisää ajoneuvoliikennettä ulkoilureiteillä.

- Halkullanniemen ja Nuottasaaren kehittäminen osaksi rantavyöhykkeen ulkoilun alueen kokonaisuutta polkuverkostoa, opastusta ja oleskelumahdollisuuksia parantamalla.
- Selkeät ja kutsuvat sisäänuloalueet
- Opastuksen ja reittiverkoston parantaminen
- Toiminnallisten alueiden (Skatan tila, palstaviljely-alue) jäte- ja WC-huollon parantaminen
- Koirapalveluiden painopiste siirtyy Uutelan uuteen koira-aitaukseen. Vanha koira-aitaus jaetaan kahtia. Toinen osa on avoin kaikille koira-aitauksen käyttäjille ja toista osaa vuokrataan seuroille koirankoulutus- tai agilitykentäksi.

REITISTÖ, TIET, POLUT

Uutelantien pohjoisosa on katualueita Venesatamaan saakka. Venesataman itäreunasta lähtien alueen vanhat sorapäälysteiset tiet toimivat myös osana ulkoiluverkostoa (asemakaavamerkintä pp/t). Vanhojen ajoyhteyksien lisäksi alueella on rakennettuja ulkoilureittejä, joiden leveys ja helppokulkuisuus vaihtelevat. Tavoitteena on vähentää ajoneuvoliikennettä ulkoilureiteillä esim. rakentamalla asemakaavaan varattu Skatanniementien uusi katu-yhteys, jonne ajoneuvoliikenne siirretään.

Ulkoilun alueella kulkee neljän kilometrin pituinen opastettu luontopolku rakennettuja ulkoilureittejä ja paikoin metsäpolkuja pitkin. Luontopolku opastauluineen ja viittoineen säilytetään.

Alueella risteilee eritasoisia ulkoilureittejä ja -polkuja. Tavoitteena on, että pääreitit on merkitty selkeästi niin, että kulku ohjautuu reiteille eikä ympäröivään maastoon ja että alueen pääreitistö liittyy luontevasti Helsingin seudulliseen rantareittiin. Pääulkoilureittien ja katu- varrella kasvillisuutta hoidetaan intensiivisemmin kuin metsäkuvioiden sisällä, mm. huonokuntoisia puita poistetaan säännöllisesti ja näkymäyhteyksiä pidetään avoimena.

Pysäköintialueita on viljelypalstojen eteläpäässä, Uutelan kanavan eteläpäässä ja vanhan koirapuiston yhteydessä. Viljelypalstojen pysäköintialuetta voidaan laajentaa vanhan pelikentän suuntaan.

Tavoitteet

- Yhtenäinen reittiverkosto sekä opastus
- Selkeä reittihierarkia
- Uutelan rantareitistö liitetään osaksi Helsingin seudullista Rantaraittia
- Uutelan pohjoisosasta rakennetaan virkistysyhteys Vuosaaren vihersormeen
- Ajoneuvoliikenteen vähentäminen ulkoilureiteillä esim. ohjaamalla liikenne Skatanniementien uudelle rakennettavalle katu-yhteydelle.

RAKENTEET, KALUSTEET JA VALAISTUS

Grillikatoksia on Uutelan etelärannan läheisyydessä kulkevan ulkoilureitin varrella Nuottaniemessä ja Niemenapajassa. Nuottasaarella on kaksi tulentekopaikkaa. Penkkejä ja roska-astioita on grilli- ja nuotiopaikoilla, koira-aitauksien yhteydessä sekä uimarannalla. Tavoitteena on parantaa jätehuoltoa vilkkaimmin käytetyillä alueilla esim. rannan tuntumassa kulkevan ulkoilureitin varrella. Ulkoilureiteillä on siltoja ja pitkospuita, joiden kuntoa tarkkailaan ja ylläpidetään säännöllisin huoltotoimenpitein. Grillipaikkojen kalustusta täydennetään esim. uusilla picnic-pöydillä. Samantyyppisiä kalusteita voidaan sijoittaa harkiten myös niittyalueiden reunaan palsta-alueen vieressä ja pohjoisella sisäänuloalueella. Muuten ulkoilureittien varrelle ei ole tarvetta asentaa kalusteita tai varusteita.

Alueella ei ole kiinteitä yleisökäymälöitä, vaan vanhan koira-aitauksen vieressä sekä viljelypalsta-alueen eteläpäässä on bajamajat. Tavoitteena on että bajamajat korvataan esim. paremmin miljööseen sopivilla kuivakäymälöillä. Samalla niiden sijoituspaikkoja voidaan tarkistaa.

Kaikilla Vuosaaren laajoilla viheralueilla (Uutela, Ramsinniemi ja Kallahdenniemi) on yhtenäinen opastus- ja viitoitusmalli. Alueilla käytetään nykyistä Uutelan opastus- ja viitoitusmallia, jota voidaan tarvittaessa kehittää.

Uutelan pohjoisosassa sijaitsevalle, vuonna 2016 valmistuneelle koira-aitaukselle vievä käytävä on valaistu ja Skatanniementielle tulee valaistus. Muita reittejä ei ole tarkoitettu valaistua, jotta säilytetään luontoon alueen tunnelma ja suojellaan alueen lepakkolajeja.

Tavoitteet

- Rakenteiden ja varustelutaso vastaavat lisääntyneiden kävijämäärien vaatimuksia
- Rakenteet ja varusteet muodostavat tyyllisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden ja niiden malli soveltuu ulkoilun alueelle.
- Varusteet on sijoitettu alueen toiminnallisiin solmukohtiin
- Reittejä ei valaista muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Uutelan opasviittoja.

Vuosannan opasviittoja.

Luontopolkurastin numeroitu pylvä.

MAISEMA-ALUEET JA TAVOITTEET

Suunnittelualue on jaettu maisematekijöiden perusteella yhteentoista maisema-alueeseen. Kullekin maisema-alueelle on laadittu kuvaus ominaispiirteistä sekä tavoitteet. Tavoitteet eivät koske yksityisomistuksessa olevia tai yksityiskäyttöön vuokrattujen kiinteistöjen tontteja.

Alue 1

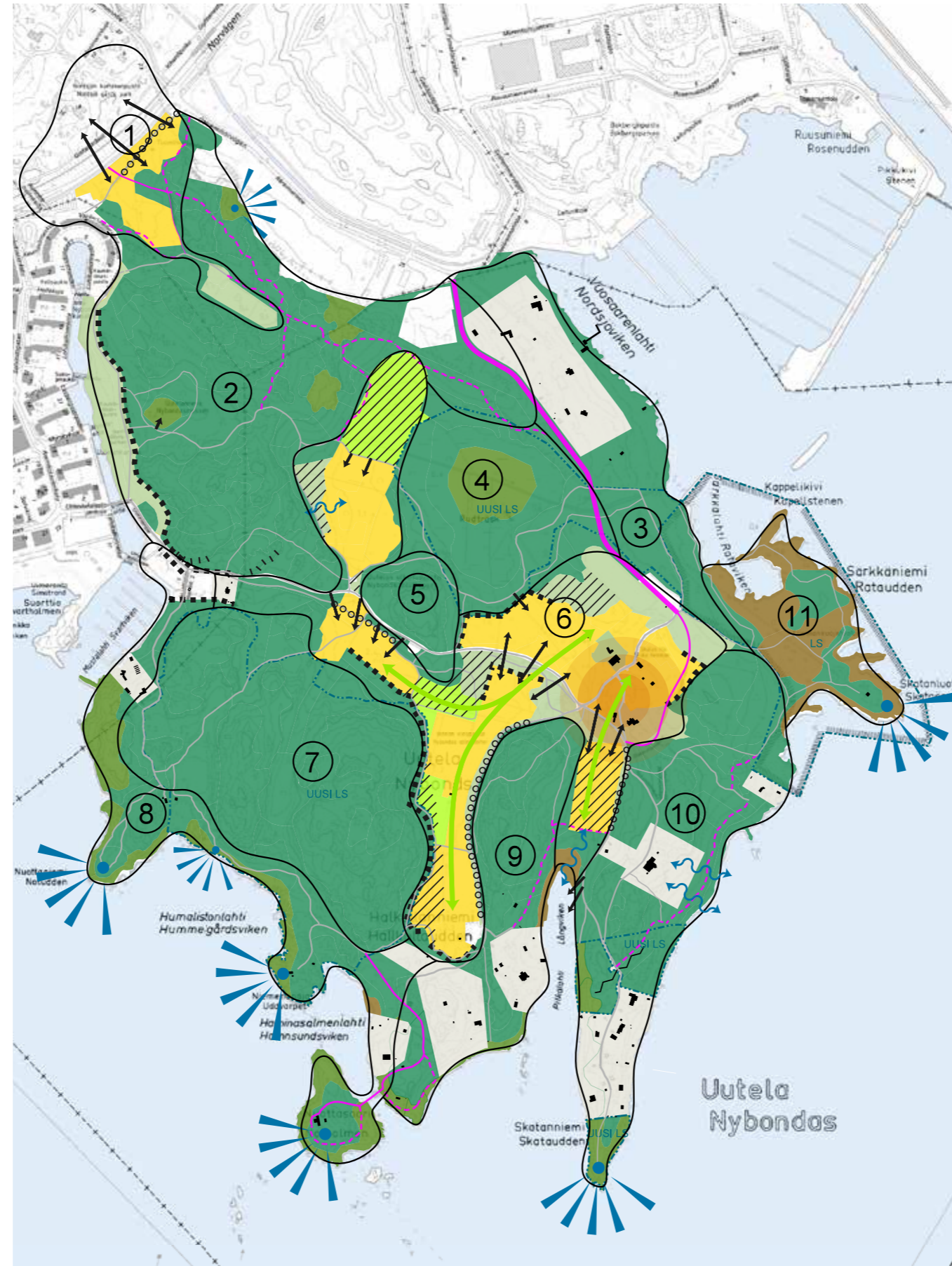
Maisemarakenne ja maisemakuva: Uutelan pohjoispuolella sijainneeseen viljelylaaksoon sekä Nordsjön kartanon miljööseen liittyvä avoin ja puoliavoin niitty-/viljelymaisema. Vuotien puoleinen reuna on Uutelan merkittävä julkisivu kadulle päin.

Maiseman erityispiirteet: Avoimet niityt, tienreuna- ja ojanvarsikasvillisuus. Nordsjön kartanoon liittyvä monilajista puustoa kasvava metsikkö. Visuaalinen yhteys Vuotien yli Uutelasta Nordsjön kartanoon ja vanhan viljelylaakson pohjoisosaan. Alueen pohjoisreunassa kulkee tärkeä Vuotien suuntainen kevyen liikenteen yhteys. Luoteiskulma on merkittävä sisääntuloalue Uutelaan. Alueella sijaitsee Uutelan koira-aitaus.

Tavoitteet: Niittyalueet pidetään avoimena ja niitettävää aluetta voidaan jatkossa myös laajentaa. Asuin-korttelin läheiset viheralueet käsitellään hoidettuina puistomaisina alueina ja Vuotien viereistä EV-alueita hoidetaan niittynä. Näkymäyhteys Nordsjön kartanolle säilytetään avoimena poistamalla säännöllisesti vesaikkoa ja pensaikkoa Vuotien varresta. Vanhan arboretumin paikalla ylläpidetään erikoispuustoa muistumana alueen historiasta.

Avointa niittyaluetta Uutelan pohjoisosassa.

Maisema-alueiden rajaukset.

Pohjakarttana kehittämissuunnitelman tavoitteellinen maisemarakenne ja maisemanhoitosuosituksen

TAVOITTEELLINEN MAISEMARAKENNE

- AVOIN MAISEMATILA: pelto, niitty, viljelypalsta-alue
- puuvartisen kasvillisuuden leviäminen alueelle estetään
- PUOLIAVOIN MAISEMATILA: hakamaa
- säilytetään / avataan näkymiä alueen läpi
- PUOLIAVOIN MAISEMATILA: lehtoniitty
- vesakon raivaus ja puuston harvennus ryhmiä, joiden väliin jätetään avoimia niittyaukkoja. Jatkossa säännöllinen niitto niittyalueilla
- PUOLIAVOIN MAISEMATILA: ruovikko
- PUOLIAVOIN MAISEMATILA: suo, kallio
- SULJETTU MAISEMATILA: metsä
- Yksityisomistuksessa oleva tai yksityiskäyttöön vuokrattu kiinteistö
- Tavoitteellinen avoin tai puoliavoin yhtenäinen maisematila
- Skatan tilan pihapiiri, kulttuurimaiseman ydinalue
- Näköalapaikka, kauniit näkymät merelle säilytetään

MAISEMANHOITOTAVOITTEET

- Hoidettava reunavyöhyke. Tavoitteena monikerroksellisuus ja monilajisuus. Niittyalueiden ja hakamaiden reunassa estetään puuston leviäminen niitylle. Ulkoilureittien vieressä reunavyöhyke voi olla läpinäkyvämpi turvallisuudentunteen parantamiseksi.
- Hoidettava tien varren kasvillisuus / esiin otettava puurivi. Niittyalueiden ja hakamaiden reunassa tavoitteena on läpinäkyvyys.
- Maisemassa esiin otettava kallioseinä
- Avattava näkymäyhteys. Näkymä ulkoilureitiltä pidetään avoimena säännöllisesti toistuvien vesakon ja pienpuuston raivauksin ja poistamalla valkoisten yksittäisiä runkopuita.
- Reunavyöhykkeen avartaminen muutamia yksittäispuita poistamalla.
- Palautettava perinnemaisema - raivaus- ja kunnostustoimenpiteitä, esim. ojen perkaus tai vesakon raivaus. Hakamaisena kehitettävälle alueelle voidaan jättää yksittäispuita tai pieniä puuryhmiä kasvamaan, kuitenkin niin, että alueen yleisvaikutelma on läpinäkyvä. Lehtoniittynä kehitettävälle alueelle jätetään kasvamaan metsäsaarekemaisia puu- ja pensasryhmiä niittyaukkojen lomaan. Metsäsaarekkeiden puuston ja pensaston annetaan kehittyä tiheäksi ja monikerrokselliseksi.
- 1 Osa-alueen raja, hoitosuositus ks. suunnitelmaselostus
- Oleva pääulkoilureitti, huoltoajo / ajo tonteille sallittu
- Oleva pääulkoilureitti
- Oleva sekundäärinen reitti, polku
- Asemakaavassa oleva Skatanniementien katuvaraus
- Suunniteltu uusi pääulkoilureitti
- Suunniteltu uusi sekundäärinen ulkoilureitti

Alue 2

Maisemarakenne ja maisemakuva: Uutelan pohjoisosassa oleva yhtenäinen havupuustoinen, osittain kallioinen selännealue. Alueella sijaitsee Uutelan neva. Kallioiden välissä on pieniä soistuneita painanteita.

Maiseman erityispiirteet: Jyrkät kallioseinämät, lakialueiden avokalliot, havupuuvaltainen puusto. Näkymät alueen itäreunan kalliojyrkänteiden päältä golfkentän yli merelle. Alue liittyy Uutelan kanavan rakennettuun viheralueeseen (Kauniinilmanpuisto). Paljon virkistyskäyttöä, rakennettu reittiverkosto ja polkuja.

Tavoitteet: Kallioisen metsäalueen luonto- ja virkistysarvot säilytetään. Uutelan nevalla ja muilla soistuneilla alueilla tavoitteena on säilyttää luonnontilainen suokasvillisuus ja puusto. Uutelantien reunan tuodaan esiin näyttäviä puuyksilöitä ja -ryhmiä. Kauniinilmanpuistoon rajautuvaa reunaa hoidetaan kerroksellisenä, monilajisena ja hyvinvoivana reunavyöhykkeenä. Kehitetään ja pidetään yllä yhtenäistä reittiverkostoa ja selkeää opastusta, mikä ohjaa kulkua reiteille ja ehkäisee metsänpohjan kulumista.

Alue 3

Maisemarakenne ja maisemakuva: Vuosaarenlahteen ja Särkkäniemen luonnonsuojelualueeseen rajautuva metsäinen rantavyöhyke Uutelan koillisosassa. Alueen maasto on loivapiirteistä ja alavaa moreeniamaata.

Maiseman erityispiirteet: Kuusi- ja lehtipuuvaltainen puusto. Rannan tuntumassa sijaitsevat yksittäiset rakennukset ja pihapiirit ovat osa vanhaa huvilakulttuuria. Rantavyöhykkeeltä on näkymiä Vuosaarenlahdelle ja venesatamaan. Rantavyöhykkeellä on havaittavissa vanhan laiturin jäänteet.

Tavoitteet: Terve, kerroksellinen ja moni-ikäinen kuusivaltainen metsäpuusto. Ulkoilureitiltä on pääsy merenrantaan. Huvilaympäristön ominaispiirteet säilyvät.

Alue 4

Maisemarakenne ja maisemakuva: Metsäinen, soistunut laakson pohja, joka on korkeusasemaltaan Uutelan alavimpia paikkoja.

Maiseman erityispiirteet: Alueen keskellä sijaitsee Rudträskin pikkujärvi, joka on vedenpinnan laskun seurauksena muuttunut laajaksi kosteikoksi. Rudträskin länsi- ja etäpuoliset alueet ovat reheviä ja niillä kasvaa komeaa terveleppäluhtaa ja -korpea.

Tavoitteet: Monimuotoinen metsä- ja kosteikkokasvillisuus säilytetään. Lähes koko alue rauhoitetaan metsäalueen yhtenäisyyden sekä kasviston ja eläimistön kannalta arvokkaiden kosteikkojen säilyttämiseksi. Jatkossa tätä aluetta kehitetään oman luonnonsuojelualueen hoitosuunnitelman mukaan. Ylläpidetään mahdollisimman kapeita ja kevytrakenteisiä ulkoilureittejä, jotka rakennetaan maastoon sovitteen ja luontoarvot huomioiden.

Alue 5

Maisemarakenne ja maisemakuva: Pieni metsäinen selänne, jossa on kallioinen lakialue. Selänteen reunat muodostavat tärkeän reunan ympäröivälle avoimelle laaksolle ja Skatan tilan kulttuurimaisemalle.

Maiseman erityispiirteet: Havupuuvaltainen metsä, lakialueen avokallio.

Tavoitteet: Metsäisenä säilytettävä selänne, jonka reunavyöhykkeet liittyvät avoimeen maisematilaan sekä Uutelantien miljööseen. Reunavyöhykkeiden pusikoituminen ja vesakon kasvu viereisille avoimille alueille estetään säännöllisellä niitolla tai kasvillisuuden raivauksella. Tavoitteena on hakamainen maisema metsäalueiden ja niittyjen välivyöhykkeillä. Uutelantien reunan hoidossa huomioidaan tienvarren miljöö yhtenäisenä kokonaisuutena (liittyy maisema-alueeseen nro 6); reunaa hoidetaan monilajisena, lehtipuuvaltaisena reunavyöhykkeenä. Näkymiä Uutelantietä ympäröiville niityille pidetään avoimina.

Uutelan neva.

Polkuverkostoa Uutelan koillisosassa.

Rehevää pensaikkaa Rudträskin pohjoispuolella.

Uutelantietä reunustavaa männikköä.

Alue 6

Maisemarakenne ja maisemakuva: Sormimaisesti haaroittuva, osin avoin ja osin umpeutunut laaksokonaisuus, jota reunustavat pitkänomaiset kallioiset metsäselänteet. Vanhaa viljely-/laidunmaata ja hakamaita, jossa avoin maisematila on yhä hahmotettavissa.

Maiseman erityispiirteet: Skatan tilan pihapiiri, tervaleppälehto Pitkälähden pohjukassa ja palstaviljelyalue.

Tavoitteet: Kulttuurimaiseman ydinaluetta ylläpidetään avoimena ja yhtenäisenä maisemallisena kokonaisuutena. Arvokkaat kuivat niittyalueet alueen koillisosassa hoidetaan niittämällä niin, että niiden arvokas kasvillisuus säilyy. Laakson reunoilla ja Uutelan tien varressa ylläpidetään lehtipuuvaltaisia hakamaita ja lehdesniittyjä, joissa yksittäisten puiden ja puuryhmien lomasta aukeaa näkymiä kulttuurimaisemaan. Alueen länsiosissa tienvarren maisemassa korostetaan komeita mäntyjä ja kallioseinämiä.

Pitkälähden pohjukassa ylläpidetään niittyalueen yhteyttä merelle. Tämä toteutetaan poistamalla tervaleppälehdosta valikoiden muutamia yksittäisiä puita ja pensaita niin, ettei lehdon luonne luonnontilaisena ja varjoisana metsikkönä muutu ja että nykyisen kenttäkerroksen varjoisan lehdon kasvit säilyvät elinvoimaisina.

Viljelypalstat ja niiden avoimet reuna-alueet säilytetään. Palsta-alueen reunoja ylläpidetään lehtoniittynä, jossa avoimet niityt polveilevat kerroksellisten metsäsaarekkeiden välissä. Samalla tavoin hoidetaan myös alueen luoteisosassa metsän ympäröimää entistä laidunaluetta.

Näkymä entisen laidunalueen yli kohti Skatan tilan navettarakennusta.

Tavoitteena on, että kaikki niityt voidaan tarvittaessa hoitaa koneellisesti, mutta mahdollisuuksien mukaan suositetaan laidunnusta. Niittyjen ja hakamaiden hoitaminen perinnebiotooppeina lisää alueen lajiston, luontotyyppien ja maiseman monimuotoisuutta kokonaisuutena. Sarkaojien säilymisestä avoimina huolehditaan säännöllisillä hoitotoimenpiteillä, mm. kasvillisuuden poistolla.

Alue 7

Maisemarakenne ja maisemakuva: Uutelan eteläosan yhtenäinen metsäselänne, jonka maasto on suuntautunut pohjois-eteläsuuntaisesti. Alueella on maisemallista vaihtelua kallioisista lakialueista kosteampiin alaviin alueisiin. Maisemaa hallitsevat paikoin jyrkkäpiirteiset kuivahkon kankaan puustoa kasvavat kallioalueet, joiden välissä on reheviä korpi- ja lehtopainanteita. Alueen itä- ja pohjoisreuna muodostaa tärkeän maisemallisen reunavyöhykkeen maisema-alueen nro 6 avoimelle laaksolle.

Maiseman erityispiirteet: Paikoin jyrkkäpiirteiset kallioalueet, joiden välissä reheviä korpi- ja lehtopainanteita, mäntyvaltainen kuivahkon kankaan puusto.

Tavoitteet: Vaihteleva, moni-ikäinen metsäalue. Suuri osa alueesta on esitetty rauhoitettavaksi monipuolisen metsäalueen ja arvokkaan kasvillisuuden monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Ydinaluetta hoidetaan suojeluohjelman tavoitteiden mukaisesti. Niittyihin rajautuvat reunavyöhykkeet pidetään kerroksellisina ja pensas-/pienpuukerroksen leviäminen niityn tai reitin päälle estetään säännöllisin raivauksin. Luontoarvot ja maiseman erityispiirteet huomioidaan virkistyskäytön ohjaamisessa ja polkuverkoston kehittämisessä.

Alueen 7 eteläreunassa on komea kalliojyrkänne.

Alue 8

Maisemarakenne ja maisemakuva: Nuottasaari sekä Uutelan länsi- ja eteläosien rantavyöhyke, jossa on sekä jyrkkäpiirteisiä että alavia osuuksia. Alueen pohjoisosassa sijaitsee Mustalahden venesatama ja veneiden talvisäilytyskenttä.

Maiseman erityispiirteet: Kallioinen rantavyöhyke ja hienot silokalliot. Pitkät ja laajat näkymät ympäröiville merialueille. Alueen luoteisosassa on Uutelan keskeisin sisääntuloalue, joka on vaihtumisvyöhyke rakennetusta luonnonmukaiseen ympäristöön. Nuottasaareissa on hiekkaranta. Alueella on Uutelaa kiertävä pääulkoilureitti ja kaksi grillikatosta.

Tavoitteet: Alueen luonnontilainen tunnelma säilytetään vilkkaasta virkistyskäytöstä huolimatta. Hoitotoimenpiteet keskittyvät reittien varsille. Näkymäsektoreita ulkoilureitiltä merelle pidetään avoimena. Hallusniemen länsiosa sekä Nuottasaari liittyvät uusina alueina osaksi Uutelan ulkoilualuetta ja Nuottasaareen voi saapua myös veneellä. Mustalahden venesataman ympäristöä kehitetään edustavaksi Uutelan sisääntuloalueeksi, jossa on selkeä opastus ja jossa veneiden tavisäilytysalueet rajautuvat suojaistutuksiin tai aidanteisiin. Osa rantavyöhykkeestä on esitetty rauhoitettavaksi monipuolisen metsä- ja merenranta-alueen sekä arvokkaan kasvillisuuden monimuotoisuuden säilyttämiseksi (vrt. maisema-alue nro 7). Jatkossa tätä osaa hoidetaan suojeluohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Merenrannan silokallioita.

Alue 9

Maisemarakenne ja maisemakuva: Pohjois-eteläsuuntainen havumetsävaltainen ja osin kallioinen selänne, joka rajaa viljelypalsta-alueen laaksoa ja Pitkälähden poukamaa.

Maiseman erityispiirteet: Voimakkaat maastonmuodot ja suuret korkeuserot, avokalliot ja kalliojyrkänteet. Pitkälähden rannat osin ruovikkoisia. Eteläosassa hiekkaisia, kivikkoisia ja kallioisia rantoja, myös pieni suojaista uimapaikka. Alueen eteläosasta avautuu näkymiä merelle. Alueella sijaitsee useita huvilarakennuksia, mm. Villa Vuosanta.

Tavoitteet: Virkistyskäyttöä palveleva monilajinen selännemetsä. Ulkoilureittiverkosto muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden ja asettuu luontevasti alueen voimakkaisiin maastonmuotoihin. Näkymät merelle pidetään avoimena. Huvilarakentaminen, Helsingille ominainen erikoispiirre, säilytetään alueella. Alueen reitistöä hoidetaan ja kehitetään osana Helsingin seudullista rantareittiä.

Mäntyvaltaista selännemetsää.

Alue 10

Maisemarakenne ja maisemakuva: Pohjois-eteläsuuntainen metsäinen selänne, joka työntyy merelle pitkänä ja kallioisena niemenkärkenä.

Maiseman erityispiirteet: Jylhät maastonmuodot ja suuret korkeuserot, kalliojyrkänteet ja Skatanniemen silokalliot. Itärannalla on hyvin säilyneitä hiekkaisia, kivikkoisia ja silokalliorantoja. Pitkälahden rannat ovat osin ruovikkoisia. Niemen kärjestä avautuvat pitkät ja laajat näkymät Skatanselälle ja Vuosaaren selälle. Alueella sijaitsee muinaismuistolaitteita suojellut I-maailmansodan linnoituslaitteet, Meriharjun kurssikeskus sekä Skatanniemen huviloita ja asuinrakennuksia sekä niiden pihapiirejä.

Tavoitteet: Virkistyskäyttöä palveleva selänne, jossa on mahdollista päästä merenrantaan. Skatanniemen kärki sekä linnoitteiden ympäristö on esitetty rauhoitettavaksi arvokkaan kasvillisuuden säilyttämiseksi. Jatkossa tätä aluetta hoidetaan suoje- luohjelman tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että linnoituslaitteiden ympäristöä hoidetaan nähtävyytenä ja muistutuksena alueen historiasta. Avoimiin niitty-/laidunalueisiin ja pihapiireihin rajautuvilla reunavyöhykkeillä vesakon kasvu ja leviäminen estetään. Meriharjun huvilalta sekä Skatanniementieltä pidetään avoimena näkymiä merelle. Julkisen ja yksityisten alueiden raja on hahmotettavissa maastossa. Alueen reitistöä hoidetaan ja kehitetään osana Helsingin seudullista rantareittiä.

Ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet Skatanniemessä.

Alue 11

Maisemarakenne ja maisemakuva: Monimuotoinen ja alava rantavyöhykkeen osa, jossa on merenrantaniittyjä ja Helsingin alueella erikoisia laguunilah- tia. Rannoilla on rehevää kasvillisuutta ja ruovikoita, eteläosassa silokalliota ja kivikkoa. Alue on suurelta osin rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi.

Maiseman erityispiirteet: Laguunilahdet, jotka ovat kuroutuneet merestä maankohoamisen myötä. Ruovikot, suojaisat lahdemat. Pitkät näkymät Skatanselälle ja Kalkkisaarenselälle sekä Vuosaaren satamaan.

Tavoitteet: Alue säilytetään luontoarvoiltaan monipuolisena rantavyöhykkeen osana, jossa on myös virkistyskäyttöä ja toimiva polkuverkosto. Suoje- luohjelman tavoitteet ohjaavat alueen hoitoa.

Laguunilahti Särkkäniemen luonnonsuojelualueella.

Keskeisiä lähtötietoja

Asemakaavat 11510 ja 10780; Helsingin kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-24, Helsingin kaupunki, ympäristökeskus 2015

Laine S: Ensimmäisen maailmansodan aikainen maalinnoitus Helsingissä, Helsinki 1996, ISBN:9789517728256

Salastie R, Kiljunen-Siirola R. Uutelan rakennetun ympäristön arvot. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2003:9.

Rauhoitetut ja arvokkaat luontokohteet, Helsingin luontotietojärjestelmän virkaversio

Yleiskaavaluonnos 2050, Helsingin kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto 2017

Wermundsen T, Nieminen J, Asikainen P. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014. Helsingin yleiskaava. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:38.

<http://www.nba.fi/fi/File/2779/ensimmaisen-maailmansodan-linnoitteet-ohje-2015.pdf>

<http://vuosaari.fi/tietoa-kaupunginosasta/luonto/ulkoilualueet/2669- uutelan-ulkoilualue-ja-luontopolku>

<http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/ulkoilu/mantereella-helsingissa-espoossa-ja-vihdissa/uutela>

<http://villistadi.fi/places/uutela>

<http://kartta.hel.fi/>

<http://www.hel.fi/hel2/ksv/hela/Kaupunkisuunnittelulautakunta/Esityslistat/liitteet/060610613.pdf>